

UDENRIGSMINISTERIET

BUDSKABER til brug for udenrigsministeren

Besvarelse af samrådsspørgsmål om Åben Dør ordningen.

Enhed:

GDK

Sagsbehandler:

Rasmus Bjørnø

Dato:

23. oktober 2023

Sagsnummer:

2023-36037

Bilag:

Kørenotits og bered-
skabskatalog

Tak for spørgsmålene, som jeg vil besvare samlet og samtidig benytte lejligheden til at redegøre for Åben Dør ordningens rolle i udbygning af havvind.

Lad mig starte med at erindre om, hvad det var for en situation, som vi så ind i tilbage i februar i år, og som gjorde, at vi som regering var nødt til at reagere? Jeg har læst lidt op på det som forberedelse til dette samråd.

Hvis jeg skal starte med Folketinget: Med den konservative klimaordfører Mona Juuls ord om Åben dør ordningen i Politiken den 6. februar 2023: ”Det er en helt vildt vigtig ordning, både fordi vi har brug for mere grøn energi, og i forhold til de aktører, der har smidt penge i projektet”. Og hun tilføjede: ”...det er ikke godt nok at sætte projekterne i bero..”.

Samira Nawa fra Det Radikale Venstre kaldte det ”et katastrofalt slag mod den grønne omstilling” at sætte projekterne i bero og Signe Munk fra SF talte om ”en vaskeægte møgsituation”

Senere i Børsen den 21. februar 2023 skriver Mona Juul sammen med sin partiformand Søren Pape Poulsen, at ”Man har lignende ordninger i andre lande, og det er ikke længe siden, at vi justerede den danske ordning i Folketinget. Hvorfor skulle den pludselig være i uoverensstemmelse med EU lovgivning?”

Hvis jeg så skal se på, hvad erhvervsorganisationerne sagde til situationen:

Den 8. februar lancerende erhvervsorganisationerne Dansk Industri, Dansk Erhverv, Green Power Denmark, Danske Rederier, Forsikring & Pension og Brintbranchen en kampagne under overskriften ”kan vi leve med at lukke døren til den grønne omstilling?”, hvori de klart tilkendegav deres utilfredshed med berostillelsen.

Lars Sandahl Sørensen fra Dansk Industri udtalte i en pressemeddelelse den 6. februar 2023 ”Der er tale om en decideret katastrofe og potentiel den største forhindring for den grønne omstillings realisering i Danmark”.

Brian Mikkelsen, adm. direktør i Dansk Erhverv opfordrede den 16. februar 2023 i Dansk Erhvervs nyhedsbrev netop regeringen til at få EU retten yderligere udboret: ”Vi opfordrer regeringen til hurtigst muligt at få afklaret, om der er et EU-retligt problem og i givet fald at få det løst. Samtidig bør myndighederne straks genoptage sagsbehandlingen af alle de projekter, der er sat på pause”.

Han tilføjede, at ”offentlige udbud langt fra er et ønskværdigt alternativ til ordningen” og at tid er en afgørende faktor idet ”åben dør ordningen [er] langt hurtigere end de statslige udbud, som tager mange år”.

Som eksempel angav Dansk Erhverv Vesterhav Syd og Nord, der stadig ikke står klar 11 år efter beslutningen og den senest opførte udbudspark Kriegers Flak, der tog 9 år fra beslutning til elproduktion.

Erhvervsorganisationerne og industrien indkaldte endda den 21. februar til *Grønt Topmøde* om Åben Dør ordningen, hvor de udtrykte omfattende kritik af beslutningen om berostillelse.

Jeg var – og er – helt enig i, at i den situation måtte vi som ansvarlig regering selvfølgelig handle. Både for at få undersøgt handlerummet inden for EU lovgivningen ordentligt, herunder hvilke muligheder der var i andre lande, og for ikke bare at sætte projekterne i bero. Det var derfor, vi undervejs i forløbet nedsatte et midlertidigt regeringsudvalg med mig for bordenden netop med det formål. Formålet for regeringen har hele vejen igennem ene og alene været at opretholde et momentum for dansk udbygning af havvind.

Udvalget skulle afsøge muligheden for at etablere en overgangsordning for de 26 tilbageværende ansøgninger i ÅD, der med inspiration fra tysk overgangsordning med step-in rettighed, kunne bringe Åben Dør ordningen i overensstemmelse med EU's statsstøtteregler og sikre mere havvind, hurtigt.

Udvalget har – ud over mig som udenrigsminister – inkluderet erhvervsministeren, klima-, energi- og forsyningsministeren og justitsministeren. Finansministeriet har været repræsenteret på embedsmandsniveau. Miljø-, fødevarer- og forsvarsministrene har været inddraget på ad hoc basis.

[Samrådssp. D om hvorfor Folketinget ikke blev orienteret om nedsættelsen af det hemmelige havvindsudvalg under udenrigsministeren]

Jeg har noteret mig, at spørgerne stiller sig undrende overfor, hvorfor Folketinget ikke blev orienteret om nedsættelsen af det midlertidige regeringsudvalg for havvind.

Her skal jeg henvise til, at det er op til den enhver tid siddende regering at tilrettelægge arbejdet, som man finder det mest hensigtsmæssigt.

Det er kendt praksis, at fastlæggelsen af regeringens politik, men også vigtigere beslutninger, som skal træffes af den enkelte minister, drøftes i regeringsudvalg.

Ud over de faste regeringsudvalg er der mulighed for at nedsætte et eller flere midlertidige udvalg. Havvindsudvalget er et eksempel herpå.

Hverken grundloven eller lovgivningen i øvrigt indeholder regler om regeringsudvalg eller deres sammensætning. Der er således intet, som foreskriver, at Folketinget skal orienteres, når regeringen beslutter at etablere nye regeringsudvalg.

[Samrådspm. B om tilsidesættelse af indstillingen fra seks ministerier om at lukke den ulovlige åben dør-ordning og i stedet etablere en ny og mere ambitiøs ordning med lynudbud]

Jeg har noteret mig, at det i medierne og af spørgerne udlægges som om regeringen har tilsidesat en indstilling om en ny og mere ambitiøs ordning med lynudbud for udrulning af havvind. Det kan jeg afvise.

Regeringen blev den 29. marts 2023 forelagt en sag om videre håndtering af ÅD. Sagen gennemgik den hidtidige juridiske vurdering af Åben Dør ordningen og foreslog en række elementer, som kunne være samlede svar på ny ambitiøs havvindsudbygning, i lyset af lukningen af Åben Dør ordningen.

Sagen indeholdt hverken forslag til ”lynudbud” eller en tidsplan for udbud og opstilling.

Derimod inkluderede den forslag om en række overordnede elementer. For det første at udmelde en intention om udbud af yderligere arealer til havvind. Herudover at undersøge muligheden for udbud uden forundersøgelser. Og endelig at igangsætte arbejde med at udbore nye udbudsvilkår.

Det var således ikke tale om et forslag om en ny ordning med lynudbud, der umiddelbart kunne igangsættes, men udmelding af en intention, der ville forudsætte:

- en yderligere udboring af evt. overgangsordninger og en udbudsmodel, hvor opstiller står for at lave forundersøgelserne bl.a. med inspiration fra en ny udbudsmodel i Tyskland.
- nye regeringsbeslutninger om de konkrete udbudsbetingelser
- revision af havplanen

Med disse væsentlige udståender vurderede regeringen, at sagen ikke udgjorde et tilstrækkeligt grundlag for at sikre mest mulig havvind, hurtigst muligt.

Regeringen valgte derfor, som tidligere nævnt, at nedsætte et midlertidigt regeringsudvalg for havvind. Regeringens eneste interesse i denne sag har været at sikre mest mulig fremdrift i udbygningen af havvind.

[Samrådspm. C, hvorfor det netop var det store projekt, som Copenhagen Infrastructure Partners havde ansøgt om, der som et af de eneste fik lov til at fortsætte]

Arbejdet i regeringsudvalget for havvind fokuserede fra starten på at gøre alle de 26 projekter under ÅD-ordningen til virkelighed. Dvs. at understøtte markedsudviklingen og den interesse for at realisere konkrete havvindprojekter, ansøgningerne var udtryk for.

En forudsætning for opstilling af havvind er, at arealerne udlægges til brug for vedvarende energi i havplanen. Det sker på baggrund af en afvejning af andre, eventuelt modsatrettede, interesser. Det drejer sig bl.a. om natur, fiskeri, sejlads og forsvarets aktiviteter.

Regeringen arbejdede derfor videre ad to spor.

- Et spor, der undersøgte mulighederne for en overgangsordning for de tilbageværende ansøgninger med inspiration fra tysk overgangsordning med step-in rettighed, og
- Et spor, hvor alle de 26 ansøgte arealer blev vurderet med henblik på muligheden for udlæg til havvind i havplanen.

I forhold til spor 1, om mulighederne for en overgangsordning, blev der med inspiration fra bl.a. den tyske ordning afdækket mulighederne for etablering af en overgangsordning med step-in. For at sikre en sådan mulig ordning var i overensstemmelse med EU regler, var dialog og møder med Kommissionen en del af arbejdet.

I forhold til spor 2, om udlæg til havvind i havplanen, var det kun 3 af de 26 ansøgte arealer, der lå i områder der allerede var udlagt til havvind i havplanen. Et yderligere areal indeholdt ikke nævneværdige arealkonflikter, mens det for 8 af de 26 ansøgte arealer blev vurderet, at der var væsentlige arealkonflikter. Dvs. andre interesser på arealerne, herunder bl.a. forsvar, natur, sejlads og fiskeri, der vurderedes at være uforenelige med etablering af havvind.

For de resterende 14 arealer ud af de 26 ansøgte arealer behandlede regeringen spørgsmålet om mulighederne for udlæg af yderligere af disse arealer i havplanen. For disse områder var der ligeledes arealkonflikter, bl.a. vigtige fiskeriarealer, naturhensyn, sejlads, kabler og råstofudvinding, der ville kræve yderligere afdækning og konkret afvejning.

Regeringen fandt derfor efter nærmere overvejelse, at vurdering af udlæg af yderligere arealer i havplanen mest hensigtsmæssigt skulle afvente en endelig klarhed over overgangsordningens fremtidige indretning og de samfundsøkonomiske konsekvenser ved yderligere udbygning af havvind.

I forlængelse heraf valgte regeringsudvalget for havvind at arbejde videre med udformning af en overgangsordning, der omfatter de 3 projekter Vikinge Banke, Kadet Banke og Paludan Flak, der alle ligger i områder, som allerede er udlagt i havplanen til havvind. Et arbejde, der fortsat er i gang.

Havarealet udlagt til vedvarende energi i den nye havplan er i øvrigt fordoblet i forhold til tidligere – nu 30 pct.

Samrådspm. E, foreligger der nogle økonomiske relationer mellem Copenhagen Infrastructure Partners og udenrigsministerens parti eller udenrigsministeren som privatperson, f.eks. i form af partistøtte, honorar eller lignende?]

I samrådsspørgsmål E bliver jeg bedt om at redegøre for interne partimæssige forhold samt private forhold.

Jeg konstaterer, at dette spørgsmål principielt falder uden for rammerne af dette samråd, da det ikke vedrører min ministergerning.

Men jeg har noteret mig, at Copenhagen Infrastructure Partners i Ekstra Bladet den 5. oktober selv har udtalt at, de ”på linje med en række andre virksomheder [...] inden for alle gældende regler og rammer [har] støttet en række kandidater fra i alt seks partier på tværs af det politiske spektrum med 21.500 kroner hver frem mod Folketingsvalget i 2022,” samt at man kan ”...meget klart afvise, at der er nogen som helst økonomiske relationer mellem CIP og folkevalgte politikere. Partierne, der har modtaget støtte, har til

fælles, at de bidrager til at fremme den grønne omstilling i Danmark, Europa og globalt.”

Spørgsmål om partistøtte henhører under indenrigs- og sundhedsministerens ressort. Moderaterne følger den gældende lovgivning.

Endelig kan jeg oplyse, at mine personlige økonomiske interesser er offentliggjort på hjemmesiden regeringen.dk.

Tak for ordet.